

1848 stadfæstede den Frifindelsesdom, Lands- over- samt Hof- og Stadsretten affagde den 30te Novbr. 1846 (Bilag II), kan det strenge Reisspørgsmaal, som tilvisse tidligere var tvivlsomt, ikke længere betragtes for tvivlsomt, og Udvalgets Fleertal (Krieger, Larsen, Spandet) kan under saadanne Omstændigheder, efter nøie at have veiet de i Sagen fremkomne Oplysninger, ikke finde, at Thinget for Tiden har tilstrækkelig Grund til at ned- sætte en Undersøgelses-Commission som den foreslaaede.

Et Mindretal i Udvalget (Sidenius og Tscherning) har ikke kunnet komme til samme Mening som Fleertallet, at der nemlig ikke skulde være Anledning til at ned- sætte et Undersøgelsesudvalg. Mindretallet troer tværtimod, at her er den fuldeste Anledning hertil, idet det nemlig forekommer dette Mindretal, at Ned- sættelsen af et Undersøgelsesudvalg næsten vilde være den eneste Vej, hvorpaa det Offentlige kunde komme til endelig engang at opfylde sin Pligt mod Testator og faae hans Testament, der i Tidernes Løb er bleven saa væsentlig forrokket, ved Bestyrelsens vaklende og egen- raadige, skjøndt muligviis velmeente Forholds- regler, ved Regjeringens usikre Tilsyn med Mænds Gjæringer, der i dens egen Midte indtog de meest formaaende Poster, og Domme, der, skjøndt de kun ere istand til at omfatte en indskrænket Deel af den hele Udvikling, ere komne til at gjælde for meer, end de enten ere eller kunne være, at faae, sige vi, hans Testa- ment til at udvikles efter den Grundfætning, som skal beherske Fortolkningen af samtlige Bestemmelser i samme: „at det hele Efterla- denskab skal i Fremtiden være en bestandig samlet Fond, der skal anvendes til at danne nyttige Mennesker til Statens Bedste, til at understøtte og befordre Vindfibeligbed og Ar- beidsomhed i de nødvendigeste Dele for Landets Vel, og til at lindre Fattigdom og Glendighed,“ — hvilken Grundfætn- gelse Testator venter gennemført af Fidei- commissbestyrere, som handle efter Patrio- tisme og Mennesketierlighed.“

Det er med disse Grundfætninger for Die, at vi mene, at Testators efterstaaende Bestem- melser endnu staae uopfyldte, ja at der aldrig

har været gjort virkelig hensigtsmæssige Skridt, for at bringe dem til at blive opfyldte.

„Paa mine til Fideicommisset henhørende Godser gives alle paa samme værende Bøn- der Arvefæste, og maae deres Høveri bestem- mes paa den allerømmeste og lemfældigste Maade, endog mildere end Love og Forord- ninger foreskrive, hvilke altid in casu dubio skal udtolkes til Bøndernes Fordeel“ og videre.

„I Almindelighed forhjælpes Bønderne paa alle mine Godser til at udgaae af Fællesskab og til at indrette deres Jordbrug paa for- deelagtigste Maade“ og endelig Tillægsbestem- melsen

„Døvrigt overlader jeg de af mig indfatte Executores testamenti den nærmere Bestem- melse af Arvefæsternes Indretning med Hen- sigt, saavel til Fideicommissets Sikker- hed og Skadesløshed som Bondens Vel.“

Vi troe, at der med Hensyn til disse Be- stemmelser, især den Sidste, har indsneget sig grove Misforstaaelser, idet man, ved at be- stemme, hvad man har kaldet Arvefæstet, har gjort langt mere end at sikke Fideicommissets Sikkerhed og Skadesløshed. Man har nemlig aabenbart stræbt efter at forstaae Fidei- commisset, det af Testator Efterladte, en for- øget og værende Indtægt af Bøndergodset, hvilket ikke synes at stemme med Bøndernes Vel, eller synes stiftet til at faae deres Jord- brug indrettet paa den fordeelagtigste Maade, hvorimod begge Dele var skeet, om Executores havde fulgt Skridt for Skridt, hvad der ud- vikledes paa Krongodserne i det nordlige Sjæl- land, i hvilken Omgivelse Testator skrev sin Villie, hvor han eiede det Gods, hvorefter han først vilde have Fideicommisset opkaldt, hvor han udaandede sin virksomme Sjæl og lod sit Støv opbevare.

Vi have den Overbeviisning, at et Under- søgelsesudvalg vil vise, at Villien, som er ud- talt gennem Testamentets Ord, ikke angik udelukkende de Bønder, der vare Fæstere, da Testator døde, men Bondebedrift, Udvikling af Landbefolkning og Landvæsen i det Hele, hvor- ved Familiearveligheden skulde benyttes som et af de virksomste Midler til at fremme Vindsti-